

המדריך להנגשה לאנשים עם מוגבלות

התנועה ליהדות מתקדמת בישראל

הקדמה

התנועה הרפורמית בישראל וקהילותיה רואים חשיבות רבה בהענקת שירות איכותי, מקצועי, שוויוני ונגיש לכל הבאים בשערנו, ובכללם אנשים עם מוגבלות. אנו רואים בקהילות התנועה סוכנות לשינוי חברתי בכל הקשור לטקסים דתיים, טקסי מעגל החיים ומעגל השנה לאנשים עם מוגבלות. רבות מקהילות התנועה מתמחות בקיום טקסים מותאמים למגוון מוגבלויות ומפעילות תכניות בהשתתפות אנשים עם מוגבלות. יצירת קהילה מגוונת הנה יעד מרכזי התורם לקהילה ולכל מרכיביה.

אנו נדרשים ליצור דרכי השתתפות ולהסיר חסמים, כך שכל אדם, ללא קשר למוגבלותו, יקבל יחס שווה ולכל חבר בקהילותינו תעמוד הזכות לממש את הפוטנציאל הגלום בו ולחוש שהתרומה הייחודית שלו מוערכת. קהילה נגישה מאפשרת לכל אדם להשתתף בעצמאות ושוויון מבלי שיחוש תלות בחסדים של אחרים.

מדריך זה בא לתת רקע כללי על נגישות עם דגש על הנגשת בית הכנסת. בכל מקרה יש להתייעץ עם יועץ מורשה נגישות כדי לוודא עמידה בחוק.

מהי נגישות?

"נגישות" – אפשרות הגעה למקום, תנועה והתמצאות בו, שימוש והנאה משירות, קבלת מידע הניתן או המופק במסגרת מקום או שירות או בקשר אליהם, שימוש במתקניהם והשתתפות בתכניות ובפעילויות המתקיימות בהם, והכל באופן שוויוני, מכובד, נוח, עצמאי ובטיחותי. ([חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות התשנ"ח-1998](#))

נגישות מתו"ס - מבנים, תשתיות וסביבה. לדוגמה: חניית נכים, רמפה, סימוני הכוונה לעיוורים ועוד.
נגישות השרות - נהלים, אתר אינטרנט, מוקד טלפוני, הנגשת מידע, פרסום נגיש, הנגשת כנסים ועוד.

למה להנגיש?

1. על מנת שלכל אדם יתאפשר להשתתף בפעילויות הקהילה מבלי שהוא יחוש תלות בחסדים של אחרים.
2. הגדלת מספר החברים בקהילה.
3. שיפור הלכידות של הקהילה, הנוחות ושביעות הרצון של החברים והמתפללים.
4. על מנת לעמוד בדרישות החוק ולהימנע מאפשרות תביעה.

למי מנגישים?

- "אדם עם מוגבלות" מוגדר בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח 1998 כ"אדם עם לקות פיזית, נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בשל מוגבלותו תפקודו באופן מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים".
- כ-18% מהאוכלוסייה בישראל הינם אנשים עם מוגבלות על סוגיה השונים: מוגבלות פיזית, חושית (לקות ראייה ושמיעה), לקות נפשית ושיכלית.
- חשוב לזכור - נגישות חשובה גם לאנשים שאינם מוגדרים כ"אנשים עם מוגבלות" ביניהם אמהות עם עגלות ילדים, אנשים כבדי משקל, אנשים גבוהי/נמוכי קומה, כאלה עם מוגבלות זמנית ועוד.

מי נדרש להנגיש:

על פי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998:
'מקום ציבורי' (סימן ג' בחוק) או **'שירות ציבורי'** (סימן ד' בחוק) המספקים שרות לציבור או לחלק בלתי מסוים ממנו.
בית תפילה, מקווה או כל מקום המספק שירותי דת. (תוספת ראשונה - מקום ציבורי, סעיף 12)
שירותי דת. (תוספת שניה - שרות ציבורי, סעיף 11)

עד מתי נדרש להנגיש?

בעיקרון כמעט כל התקנות עברו את המועד האחרון. על פי חוק כל המבנים והשרותים שלנו צריכים להיות כבר מונגשים.

איך מנגישים

הדבר הראשון שנדרש לבצע הינו בדיקת פערי נגישות ע"י מורשה נגישות השרות.
למי שבבעלותו מבנה יש לעשות גם בדיקה על ידי מורשה נגישות מתו"ס.
מורשה הנגישות יערוך סקר נגישות לארגון ויכין דו"ח נגישות הכולל איתור כל מה שנדרש להנגיש והמלצות איך להנגיש. לאחר שהארגון ישלים את כל ההנגשות מורשה הנגישות יספק אישור נגישות.
ישנם פטורים ספציפיים שיבדקו ע"י מורשה הנגישות.

חשוב לדעת:

ארגון אשר מעסיק 25 עובדים ומעלה, מחויב למנות את אחד מעובדיו לתפקיד "רכז נגישות".
ארגון אשר מעסיק 100 עובדים ומעלה, מחויב להעסיק לפחות 3% עובדים עם מוגבלות.

מהו בית כנסת נגיש?

עקרונות הנגישות

קיימים שני עקרונות בבסיסה של הנגישות "עקרון ההכלה" ו"עקרון הרצף":
"עקרון ההכלה" - אנשים עם מוגבלות הינם חלק בלתי נפרד מהחברה ומהציבור הרחב, וככאלה הם שווי זכויות לחיות, להשתלב ולהתנהל ביחד וללא הפרדה מכולם.
"עקרון הרצף" - אדם עם מוגבלות, יוכל להגיע לכל מקום ולקבל את אותו שרות ככל אדם אחר. הרצף הינו לוגי - חניית נכים, עלייה למדרכה, דרך נגישה, דלת כניסה נגישה, מסדרונות נגישים, דלפקי מודיעין, שרות נגיש, מעלית נגישה, שרותי נכים נגישים- די שאחד מהמרכיבים הללו לא קיים- עקרון "רצף הנגישות" נשבר ולא מתקיים אי קיום רצף הנגישות משמעו שהמקום או שרות אינו נגיש!

מפרט נגישות

גישה נגישה

- חניות נכים** תקניות מבחינת מידות ושילוט, קרובות לכניסה, עם דרך נגישה מהרכב ועד לכניסה הראשית לבית הכנסת. (אם החניה לא ברשותנו יש לפנות לרשות המקומית)
- דרך גישה** נוחה ונגישה לאדם המתנייע בכסא גלגלים מהרחוב ומחניות הנכים ועד דלתות הכניסה. במידה ויש מדרגות – יש לוודא שתהיה גם גישה בדרך ברוחב גדול מ-110 ס"מ ששיפועה לא יותר מ 10%. כבש חדש יבנה ברוחב גדול מ-130 ס"מ ובשיפוע שאינו עולה על 8%. (מומלץ דרך אופקית עד לכניסות או כבש/רמפה ששיפועו אינו יותר מ 6%) כבשים/רמפות ומדרגות ילוו בבתי אחיזה בגובה כ- 90 ס"מ. אלה יותקנו כך שתתאפשר בחירה למשתמשים ביד ימין וביד שמאל. במידה ויש מדרגות נדרש לסמן עבור לקווי ראייה את קצות המדרגות בצבע נוגד למדרגה. כמו כן יש להתקין משטחי אזהרה בתחילת הירידה בגרם מדרגות.
- כל הדלתות** המשמשות דרכים נגישות יהיו ברוחב גדול מ-75 ס"מ, כבר בפתיחת כף אחת, ללא מדרגה וללא סף, על הדלת להיפתח בקלות. אם מרחיבים פתח, הוא יהיה לפחות ברוחב 80 ס"מ. במידה ומדובר בדלת שקופה יש לסמנה עם מדבקות עגולות בשני גווים נוגדים, בקוטר גדול מ-15 ס"מ כך שתיראה גם על ידי לקווי ראייה. אפשר להשתמש בסמל בית הכנסת.
- על המעברים** להיות מוארים וברוחב פנוי של לפחות 130 ס"מ ללא מכשולים מכל סוג שהו העשויים להפריע ללקווי ראייה. אפשרי גם מעברים קצרים ברוחב שלא יפחת מ-90 ס"מ בקו ישר. אם יש פניה, יש להיעזר בנוסחה הבאה: רוחב מעבר/פרוזדור או פתח ממנו מגיעים + רוחב מעבר/פרוזדור אליו פונים יהיה לפחות 200 ס"מ.
- שרותי נכים** תקניים ומאובזרים כחוק. כך שניתן להגיע אליהם מכל מפלס נגיש. גודל התא במקום קיים מינימום אורך של 166 ורוחב מינימלי של 136 ס"מ, דלת נפתחת החוצה ברוחב מינימלי של 75 ס"מ. אסלה מוגבהת בגובה של 45-50 ס"מ, מאחזי יד - לפי מפרט (מסוג "L" על הקיר הקרוב לאסלה, ומסוג "מתקפל" בצד השני לאסלה, מאחז אופקי על הדלת בצדה הפנימי כדי למשוך את הדלת לסגירתה, מקום פנוי לכיסא הגלגלים של 75 ס"מ בין האסלה לקיר. כמו כן ימצא כיור ואבזור נוסף לפי מפרט) ניתן למצוא עוד פרטים באתר נגישות ישראל.

6. **כיוור נטילת ידיים** נגיש מחוץ לשרותים גובה פנוי מתחת לברכיים לפחות 70 ס"מ, גובה עליון עד 85 ס"מ, + משטח תמרון נוח המאפשר גישה חזיתית לכיור וקוטר סיבוב של 150 ס"מ. מגבוי ניר ופח בהישג יד גם של משתמש המתנייע בכיסא גלגלים.
7. במידה ונדרשת **מעלית** על מנת לייצר גישה לקומות נוספות בהן נערכת פעילות של בית הכנסת. מידותיה כמוגדר בחוק, ניתן למצוא פרטים באתר נגישות ישראל.

שרות נגיש

1. **אתר האינטרנט** – במידה ויש לבית הכנסת אתר אינטרנט, יש לוודא שהוא מפותח באופן המאפשר נגישות גם לאנשים עם מוגבלות בראייה, בידים ובשמיעה ובהתאם לתקנות נגישות השירות. ראה פרטים באתר www.aisrael.org
2. **מרכזיה טלפונית** – יש לוודא שבעת ההקלטה הטלפונית לא תהיה מוזיקת רקע. בנוסף יש לאפשר חלופות לטובת המתקשים בשמיעה ודיבור ע"י פקס, מייל, מסרון.
3. **ספרי תפילה וחומשים** – חלק מהסידורים והחומשים לציבור יהיו בכתב מוגדל לטובת לקויי ראייה.
4. **הדרכת גבאי** בית הכנסת – על הגבאים להכיר את כל הסדרי ההנגשה. נכון לגבש נוהל שיסייע לגבאים לעזור ללקויי שמיעה, ראייה, תקשורת, שפה וכדומה. על הגבאים החדשים ללמוד נוהל זה מהגבאים הוותיקים.
5. מומלץ להתקין **מערכת הגברה** המותאמת גם לכבדי שמיעה.

עיצוב נגיש

1. **ארון הקודש** - ניתן לתכנן ארון קודש עם גישה לכיסא גלגלים ועם אפשרות לפתיחת הארון בעצמאות. לשם כך יש לוודא כי ארון הקודש מצוי במפלס נגיש. במקרה הצורך יש לתכנן כבש נגיש (רמפה). כמובן שיש לספק שטח תמרון שיאפשר פתיחת הדלתות בחזית הארון. אם יש מדרגות בדרך אל ארון הקודש, יש ללוותם במסעדי יד.
2. **בימת תפילה** - במידה ויש במה וודא שיש רמפה בשיפוע עד 8% וברוחב מינימלי של 100 ס"מ. מדרגה בודדת אפשר שיפוע עד 12%. שתי מדרגות – עד 10%. מדרגות עם 2 מאחזי יד. ניתן שרמפה זו תהיה מתקפלת או ניידת וזמינה בעת הצורך.
3. **שולחן לקריאה בספר תורה** - על השולחן לאפשר גישה של אדם בכיסא גלגלים, בין השאר על ידי מקום לברכיים (גובה 72 ס"מ, עומק 48 ס"מ, רוחב 80 ס"מ) (מחד ולאדם עומד מאידך. יש לאפשר פניה כדי לעמוד חזיתית לצד הקורא.
4. **מקומות ישיבה באולם התפילה**
  - a. במקומות בהם הריהוט קבוע, יש לוודא קיומן של מקומות מותאמים עם גישה לאדם בכסא גלגלים. מקומות אלה יהיו במסגרת מקומות הישיבה הרגילים ולא בתוך מעברים, גודל המקום הנדרש הינו לפחות 120 אורך ולפחות 80 ס"מ רוחב. כמות המקומות ראו בתקנות הנגישות.
  - b. חשוב שיהיו גם מושבים לבעלי מידות גוף חריגות (גבוהים, רחבי גוף, נמוכי קומה).
  - c. הגדרת הדרישות למושב מותאם ניתן למצוא בחלק 3.2 של תקן הישראלי 1918. בחלק 2 של ת"י 1918 יש גם תאור ספסלים נגישים.
5. **תאורה** – תהיה תאורה מספיקה לטובת לקויי שמיעה על מנת לאפשר קריאת שפתיים של דוברים ודרשנים. כמו כן התאורה לא תהיה מסנוורת, לטובת לקויי ראייה.
6. **אקוסטיקה** – אקוסטיקה טובה חיונית באולם התפילה ומאוד מועילה ללקויי שמיעה. רצוי מאוד להתייעץ עם יועץ אקוסטיקה לקבלת תוצאה מיטבית.
7. מומלץ להתקין **מזוזה** בגובה כזה שאמצע המזוזה לא יעלה על 140 ס"מ מעל הרצפה (עדיף 120 ס"מ).

שילוט נגיש

השילוט יהיה ברור ונגיש. פרטים ניתן למצוא בחלק 4 של ת"י 1918. השילוט יפנה ככל שדרוש ליציאות, שרותי הנכים, למעלית, לרמפה (כבש), לאולם קידושים, לבית מדרש, לחללים העומדים לשימוש הציבור, חניות נכים ולעזרה ועזרים מיוחדים.

פרסום מידע נגישות

1. יידוע הציבור / פרסום הסדרי הנגישות - חשוב שקהל המטרה של בית הכנסת יכיר את כל הסדרי הנגישות כך שיוכלו לקבל החלטה להגיע לבית הכנסת. ראוי לפרסם את הסדרי הנגישות באתר האינטרנט של הרשות המקומית, אתר האינטרנט של בית הכנסת (במידה יש) ואתרים רלוונטיים אחרים. אתר נגישות ישראל ישמח גם הוא לעמוד לרשותכם.
2. עזרה הדדית - ניתן להקים קבוצת מתנדבים שתסייע למתפללים עם מוגבלות כל אחד בהתאם לצרכיו - החל מסיוע בהגעה לבית הכנסת דרך סיוע בזמן התפילות והפעילויות ועד עזרה בחזרה לביתם. במידה יש פעילות עזרה התנדבותית חשוב ביותר שחברי הקהילה יכירו אותה.

רוצה בית כנסת נגיש ?

הנחה את האדריכל, מתכנן הריהוט והמעצב לתכנן תוך אימוץ דרישות הנגישות. בבניה חדשה, עליהם להתייעץ עם מורשה נגישות מבנים תשתית וסביבה ומורשה נגישות השרות. כך מומלץ גם לגבי מקום קיים.

שימו לב!

- א. המידע במדריך זה הינו ברמת המודעות בלבד. מידע זה אינו תחליף להתייעצות עם 'מורשי נגישות' כנדרש בחוק.
- ב. עפ"י החוק – בעת הגשת בקשה להיתר בניה, ובעת בקשת "אישור" (טופס 4) – יש להציג חוות דעת של מורשה נגישות מבנים תשתית וסביבה שהתייעץ עם מורשה נגישות שירות הקובע כי המקום עומד בדרישות הנגישות הנקובות בחוק.

המדריך נערך בעזרת מדריכי הנגישות של [עמותת נגישות ישראל](#)

לשימוש פנימי בלבד

יחד כלם קדשה

שילוב אנשים עם מוגבלות בתנועה הרפורמית בישראל

התנועה הרפורמית
יהדות מתקדמת בישראל

מקורות מידע

שרותי עמותת נגישות ישראל

- לליווי וייעוץ להטמעת נגישות "הכל במקום אחד" - [לחץ כאן](#)
- מרכז ללימודי נגישות - קורסים - [לחץ כאן](#)
- המרת פורמטים של מידע - כדאי לפעול להמרת המידע לפורמטים נגישים עמ"נ לעמוד בדרישות החוק ובלוחות הזמנים המוגדרים - [לחצו כאן](#)
- לומדת נגישות השירות - [לחץ כאן](#)

[/www.mugbaluyot.justice.gov.il](http://www.mugbaluyot.justice.gov.il)

[נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות](#)

ניתן לפנות בשאלות לנציבות בטלפון 02-5088001 או במייל Pniotnez@justice.gov.il

[/http://www.kolzchut.org.il](http://www.kolzchut.org.il)

[כל זכות - אנשים עם מוגבלויות](#)

לפרטים נוספים ניתן לפנות ליובל ניומן - שילוב אנשים עם מוגבלות

טלפון: 054-7791104, פקס: 02-6203446

yuval@reform.org.il | www.disabilities.org.il

הסוכנות היהודית
JEWISH AGENCY
FOR ISRAEL
ישראל

בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

התנועה הרפורמית | יהדות מתקדמת בישראל

התנועה ליהדות מתקדמת בישראל (ע"ר)

רחוב דוד המלך 13 ירושלים 94101 | טלפון 02-6203448 פקס: 02-6203446 | דואר אלקטרוני: office@reform.org.il

www.reform.org.il